

Міністерство охорони здоров'я України
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Факультет: III медичний

Сергій Володимирович Курінний

Група ФТ-21/2-3

**ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ПРОГРАМ РЕАБІЛІТАЦІЇ
ПІДЛІТКІВ 16-18 РОКІВ З ПЕРВИННОЮ АРТЕРІАЛЬНОЮ
ГІПЕРТЕНЗІЄЮ
НА ОСНОВІ ЕКГ-ДОСЛІДЖЕННЯ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА
зі спеціальності
227 «Фізична терапія, ерготерапія»,
Спеціалізації 227.1 «Фізична терапія»

Науковий керівник:

професор, доктор медичних наук,
(вчене звання, вчений ступінь)

професор закладу вищої освіти, кафедри
фізичної реабілітації, спортивної
медицини, фізичного виховання і здоров'я,
(посада, кафедра)

Євген Леонідович Михалюк
(ім'я, по-батькові, прізвище)

Запоріжжя, 2023 рік

Міністерство охорони здоров'я України
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Факультет III медичний

Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини, фіз.виховання і здоров'я

Спеціальність 227 Фізична терапія, ерготерапія

Спеціалізація 227.1 Фізична терапія

Освітньо-кваліфікаційний рівень МАГІСТР

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему

**ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ПРОГРАМ РЕАБІЛІТАЦІЇ
ПІДЛІТКІВ 16-18 РОКІВ З ПЕРВИННОЮ АРТЕРІАЛЬНОЮ
ГІПЕРТЕНЗІЄЮ
НА ОСНОВІ ЕКГ-ДОСЛІДЖЕННЯ**

Студент Курінний Сергій Володимирович

Група ФТ-21/2-3

КЕРІВНИК РОБОТИ: професор ЗВО кафедри ФР, СМ, ФВ і здоров'я, доктор
медичних наук, професор Михалюк Євген Леонідович

(підпис)

РЕЦЕНЗЕНТ: професор ЗВО кафедри пропедевтики внутрішньої медицини,
доктор медичних наук, професор
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Лукашенко Ланна Віталіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

Робота розглянута на засіданні кафедри (протокол № 10 від «21» квітня 2023 р.) і
допущена до захисту.

ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ: професор ЗВО, доктор наук з фізичного виховання
та спорту, професор

Дорошенко Едуард Юрійович

(підпис)

Запоріжжя, 2023 рік

ЗМІСТ

Реферат.....	4
ABSTRACT.....	5
Перелік умовних скорочень.....	6
Вступ.....	7
1 Огляд літератури	9
1.1 Характеристика серцево-судинних захворювань як глобального явища	9
1.2 Вікові особливості фізичного розвитку організму підлітків 16-18 років у контексті проявів АГ	11
1.3 Оцінка якості життя пацієнтів підліткового віку з проявами артеріальної гіпертензії з урахуванням специфічного симптомокомплексу	14
1.4 ЕКГ-дослідження показників варіаційної пульсометрії при АГ у пацієнтів підліткового віку	17
1.5 Передумови розвитку АГ у підлітків 16-18 років	18
2 Методи та організація дослідження	22
2.1 Методи дослідження	22
2.2 Організація дослідження	23
3 Результати дослідження	24
3.1 Показники ЕКГ і артеріального тиску підлітків 16-18 років з первинною артеріальною гіпертензією	24
3.2 Формування алгоритмів індивідуальних програм реабілітації підлітків 16-18 років з первинною артеріальною гіпертензією ...	31
Висновки	39
Практичні рекомендації	41
Список використаних джерел.....	44
Додатки	54

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота складається з 56 сторінок, 7 таблиць, 87 літературних джерел.

Об'єкт дослідження – формування індивідуальної програми реабілітації пацієнтів – підлітків 16-18 років з первинними проявами артеріальної гіпертензії.

Предмет дослідження – визначення алгоритму формування індивідуальної програми реабілітації пацієнтів – підлітків 16-18 років з первинними проявами артеріальної гіпертензії.

Мета дослідження – обґрунтування та розробка індивідуальних програм реабілітації підлітків 16-18 років з первинною артеріальною гіпертензією з використанням ЕКГ-дослідження.

Методи дослідження – аналіз науково-методичної літератури, оцінка функціонального стану серцево-судинної системи організму за показниками ЕКГ-дослідження; визначення показників артеріального тиску (систоличного, діастолічного, пульсового), опитування для оцінки мотивації до корекції способу життя, методи математичної статистики.

Аналіз функціональних можливостей пацієнтів – підлітків 16-18 років з проявами артеріальної гіпертензії, на початку експерименту, не виявив статистично значущих розбіжностей між основною та контрольною групами. Наприкінці експерименту, після впровадження індивідуальних програм реабілітації, у показниках діастолічного та пульсового артеріального тиску виявлено статистично значущі відмінності, що свідчить про ефективність запропонованого алгоритму. У контрольній групі статистично значущі відмінності не зафіксовані.

АРТЕРІАЛЬНА ГІПЕРТЕНЗІЯ, АРТЕРІАЛЬНИЙ ТИСК, ФУНКЦІОНАЛЬНІ
МОЖЛИВОСТІ, СЕРЦЕВО-СУДИННА СИСТЕМА, ЕКГ-ДОСЛІДЖЕННЯ,
ТЕРАПЕВТИЧНІ ВПРАВИ, КОНДИЦІЙНЕ ТРЕНУВАННЯ, ЛІКУВАЛЬНО-
РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ МАСАЖ, ПІДЛІТКИ, 16-18 РОКІВ

ABSTRACT

The qualification work consists of 56 pages, 7 tables, 87 literary sources.

The object of the study is the formation of an individual rehabilitation program for patients – adolescents aged 16-18 years with primary manifestations of arterial hypertension.

The subject of the study is the determination of the algorithm for the formation of an individual rehabilitation program for patients – adolescents aged 16-18 years with primary manifestations of arterial hypertension.

The purpose of the study is to substantiate and develop individual rehabilitation programs for adolescents aged 16-18 years with primary arterial hypertension using an ECG study.

Research methods – analysis of scientific and methodical literature, evaluation of the functional state of the cardiovascular system of the body based on the indicators of the ECG study; determination of blood pressure indicators (systolic, diastolic, pulse), surveys to assess motivation for lifestyle correction, methods of mathematical statistics.

Analysis of the functional capabilities of patients – adolescents aged 16-18 years with manifestations of arterial hypertension, at the beginning of the experiment, did not reveal statistically significant differences between the main and control groups. At the end of the experiment, after the implementation of individual rehabilitation programs, statistically significant differences were found in diastolic and pulse blood pressure indicators, which indicates the effectiveness of the proposed algorithm. No statistically significant differences were recorded in the control group.

ARTERIAL HYPERTENSION, ARTERIAL PRESSURE, FUNCTIONAL CAPABILITIES, CARDIOVASCULAR SYSTEM, ECG STUDY, THERAPEUTIC EXERCISES, CONDITIONING TRAINING, MEDICAL AND REHABILITATION MASSAGE, TEENAGERS, 16-18 YEARS OLD

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бичкова, Н.Г., Бичкова, С.А., & Таран Г.А. (2014). Імунологічні аспекти перебігу артеріальної гіпертензії, поєднаної з хронічним обструктивним захворюванням легень. *Український кардіологічний журнал*, 6: 58-63.
2. Білий, В.В. Фізична реабілітація осіб з артеріальною гіпертензією: дис. ... канд. наук з фіз. вих. та спорту: спец.: 24.00.03 «Фізична реабілітація». – Київ: НУФВСУ, 2018. – 221 с.
3. Білий, В.В., Рідковець, Т.Г. (2017). Механізми зниження артеріального тиску в людей хворих на есенціальну гіпертензію засобами фізичної реабілітації. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*, 4(85): 21-25.
4. Біловол, О.М., Князькова, І.І., Несен, А.О., Мазій, В.В., & Валентинова, І.А. Лікування артеріальної гіпертензії у молодих. *Ліки України*, 4(230): 30-35.
5. Бурдін, І.Є. Фізична реабілітація при гіпертонії. *Сучасні досягнення спортивної медицини, фізичної реабілітації, фізичного виховання та валеології – 2020 / XX ювілейна міжнародна науково-практична конференція, присвячена 120-річчю ОНМедУ. Одеса, 24-25 вересня 2020 року / Матеріали конференції.* – Одеса: ПОЛІГРАФ, 2020. – С. 27-28.
6. Васильєва, Л.І., Єгудіна, Е.Д., Калашникова, О.С., Живило, І.А., Сапожниченко, Л.В. (2019). Фізична реабілітація пацієнтів з легеневою гіпертензією. *Питання курортології, фізіотерапії та лікувальної фізичної культури*, 96(5): 44-53
7. Ведення хворого з артеріальною гіпертензією (сучасна практика внутрішньої медицини з невідкладними станами): [методичні вказівки для студентів та лікарів-інтернів] / упоряд. О.Я. Бабак, М.О. Візір, Г.Ю. Панченко та ін. – Харків: ХНМУ, 2019. – 24 с.
8. Григус, І., Невірковець, В., & Скальські, Д. (2018). Фізична реабілітація вагітних з супутньою артеріальною гіпертензією. *Реабілітаційні та фізкультурно-*

рекреаційні аспекти розвитку людини, 3: 13-17.

9. Дудко, О.В. (2022). Клініко-патогенетичні аспекти формування, ранньої діагностики та корекції кардіоренальних порушень при гіпертонічній хворобі на тлі порушень пуринового обміну (огляд літератури). *Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики*, 15-1(38): 93-101.

10. Дудко, О.В., Колесник, М.Ю. (2022). Стан ниркової функції у чоловіків із гіпертонічною хворобою в умовах порушень пуринового та вуглеводного обміну. *Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики*, 15-3(40): 313-318.

11. Електрокардіографія. Функціональні ЕКГ тести. Амбулаторне моніторування ЕКГ (за Холтером) та артеріального тиску : У 3-х ч. Ч. 1 : [навчально-методичний посібник до практ. занять з функціональної діагностики для студентів 5 курсу мед. ф-тів] / В.А. Візір, О.В. Деміденко, І.Б. Приходько, В.В. Буряк, І.В. Заїка. – Запоріжжя, ЗДМУ, 2019. – 103 с.

12. Євстратова, І., Хаміс Ал-Джадо Ахмад (Мох'д Тайсир). (2016). Фізична реабілітація при резистентній артеріальній гіпертензії. *Теорія та методика фізичного виховання та спорту*, 4: 41-46.

13. Іванько, О.Г., Михалюк, Є.Л., Підкова, В.Я., Малахова, С.М., Товма, А.В., Пацера М.В. (2018). Застосування здоров'язберезувальної технології для профілактики та лікування артеріальної гіпертензії у підлітків та молодих людей. *Сучасні здоров'язберезувальні технології*, 237-247.

14. Іванько, О.Г., Підкова, В.Я., Пащенко, І.В., Круть, О.С., Кизима, Н.В., Недельська, Є.В., Радутна, О.А., Пацера, М.В. (2012). Досвід фізичної реабілітації підлітків із первинною артеріальною гіпертензією в умовах навчального закладу. *Здоров'я дитини*, 3(38):

15. Іванько, О.Г., Товма А.В. (2018). Досвід організації медичної допомоги студентам у віці 16-21 років з первинною артеріальною гіпертензією. *Актуальні питання сучасної медицини і фармації : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. (до 50-річчя заснування ЗДМУ), 18-25 квіт. 2018 р., 30 трав. 2018 р.* – Запоріжжя: ЗДМУ, 2018. – С. 56.

16. Іванько, О.Г., Товма, А.В., Пацера, М.В., Волох, Н.Г. (2018). Досвід організації допомоги студентам з первинною артеріальною гіпертензією у Запорізькому державному медичному університеті. *Сучасна педіатрія*, 3(91): 12-17.
17. Іванько, О.Г., Товма, А.В., Пацера, М.В. (2019). Терапевтична тактика при проведенні профілактичних оглядів підлітків 16-17 років з артеріальною гіпертензією. *Ліки – людині. Сучасні проблеми фармакотерапії і призначення лікарських засобів: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (14-15 берез. 2019 р.): у 2 т.* – Харків: НФаУ, 2019. – Т. 2. – С. 113-114.
18. Інтелектуальні технології моделювання хірургічних втручань: [монографія] / О.Г. Аврунін, С.Б. Безшапочний Є.В. Бодянський., В.В. Семенець, В.О. Філатов. – Харків: ХНУРЕ, 2018. – 210 с.
19. Калмикова, Ю.С., Ракчєєва, О.В. (2016). Актуальні питання лікувальної фізичної культури при нейро-циркуляторній дистонії. *Фізична реабілітація та рекреаційно-оздоровчі технології*, (2), 24-28.
20. Калмикова, Ю.С., Яковенко, Л.Ю. (2015). Особливості застосування методик лікувальної фізичної культури при гіпертонічній хворобі I стадії. *Фізична культура, спорт та здоров'я: матеріали II Всеукраїнської студентської наукової інтернет-конференції, 10-11 грудня 2015 року*, ХДАФК, Харків, С. 195-197.
21. Калмиков, С.А., Калмикова, Ю.С., Поручикова. Л.Г. (2015). Оцінка ефективності методик лікувальної фізкультури при гіпертонічній хворобі. *Проблеми безперервної медичної освіти та науки*, (1): 19-24.
22. Калмиков, С.А., Феді, Б.С. (2016). Актуальні питання немедикаментозної терапії початкових стадій гіпертонічної хвороби. *Фізична реабілітація та рекреаційно-оздоровчі технології*, (3), 101-108.
23. Калмиков, С.А., Калмикова, Ю.С., Чухраєва, М.Г. (2016). Особливості механізму лікувальної дії фізичних вправ при гіпотонічній хворобі. *Фізична реабілітація та рекреаційно-оздоровчі технології*, (2), 17-20.
24. Князькова, І.І., Кузьміна Н.В., & Осовська Н.Ю. (2015). Корекція вегетативної дисфункції у молодих чоловіків з артеріальною гіпертензією. *Лікарська справа*, 7-8(1136): 132-141.

25. Коваленко, В.М., Дорогой А.П. (2016). Серцево-судинні хвороби: медично-соціальне значення та стратегія розвитку кардіології в Україні. *Матеріали XVII Національного конгресу кардіологів України (Київ, 21-23 вересня 2016 р.)*. – К. – С. 5-14.
26. Ковальова, О.М. (2020). Лікування артеріальної гіпертензії в осіб похилого віку. *Український кардіологічний журнал*, 27(4): 90-98.
27. Козубенко Ю.Л. (2016). Особливості проведення занять з лікувальної фізичної культури при гіпертонічній хворобі. *Молодий вчений*, 5(32): 340-344.
28. Колесник М.Ю. (2015). Вплив комбінованої антигіпертензивної терапії на стан діастолічної функції лівого шлуночка у спокої та після фізичного навантаження у хворих на артеріальну гіпертензію. *Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики*, 1(17): 71-76.
29. Копчинська, Ю., Коваленко, Н. (2020). Система цигун та йога-терапії, як засіб фізичної реабілітації хворих на гіпертонічну хворобу. *Український науково-медичний молодіжний журнал*, 119(4), 30-36.
30. Корольчук, А., Сулима, А., Нестерова, С., Луць, Ю. (2020). Особливості підвищення рівня фізичного стану хворих з артеріальною гіпертензією на санаторному етапі реабілітації. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*, 10: 148-154.
31. Кривенко, В.І., Гріненко, Т.Ю., Качан, І.С. (2011), Якість життя як ефективний об'єктивний критерій діагностики та лікування у сучасній медицині. *Запорізький медичний журнал*, 13(6): 91-96.
32. Крячкова, Л., Кротова, В., Кротова, Л., & Заярський, М. (2022). Вивчення інформованості та автономії пацієнтів для потреб громадського здоров'я (на прикладі крос-секційного дослідження осіб з артеріальною гіпертензією у м. Дніпро). *Клінічна та профілактична медицина*, 2(20): 88-95.
33. Курінний С.В. Визначення фізичної працездатності підлітків 16-18 років з первинною артеріальною гіпертензією, що приступають до фізичної реабілітації з дозованими фізичними навантаженнями. *Досягнення сучасної медичної та фармацевтичної науки – 2022: збірник тез доп. Всеукр. наук.-практ. конф.*

студентів та молодих вчених, м. Запоріжжя, 4 лютого 2022 р. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2022. – С. 145.

34. Курінний С.В. Алгоритм формування індивідуальної програми реабілітації підлітків 16-18 років, з проявами артеріальної гіпертензії. *Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених та студентів з міжнародною участю «Актуальні питання сучасної медицини та фармації – 2023» (on-line, 25-26 травня 2023 р., м. Запоріжжя).* – Запоріжжя: ЗДМФУ, 2023. – С.

35. Ломаковський, О. (2020). Фізична реабілітація пацієнтів з артеріальною гіпертонією. *Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*, (16), 134-139.

36. Майструк, М. (2017). Аналіз фізичної активності хворих на хронічне обструктивне захворювання легень при застосуванні фізичної реабілітації. *Фізична активність, здоров'я, спорт*, 3(29): 68-77.

37. Майструк, М.І. Фізична реабілітація хворих на хронічне обструктивне захворювання легень: [монографія]. – Хмельницький, Мельник А., 2018. – 340 с.

38. Максів, Х.Я., & Марущак, М.І. (2020). Патогенез артеріальної гіпертензії: роль окиснювальних процесів. *Вісник медичних і біологічних досліджень*, 2: 81-87.

39. Марченко, О.К. Основи фізичної реабілітації: [підручник]. – К.: Олімпійська література, 2012. – 528 с

40. Медична реабілітація: [підручник для студентів і лікарів]. Під заг. ред. В.Н. Сокрута, Н.І. Яблчанського. – Слов'янськ: «Ваш імідж», 2015. – 576 с.

41. Мельник, О. (2015). Модифікація добового ритму артеріального тиску та ендогенних факторів ризику гіпертонічної хвороби засобами фізичної реабілітації у чоловіків молодого віку. *Спортивний вісник Придніпров'я*, 1: 162-166.

42. Мухін, В.М. (2010). Фізична реабілітація: [підручник]. – Київ: Олімпійська література, 486 с.

43. Настанова та клінічний протокол надання медичної допомоги «Артеріальна гіпертензія». *Наказ МОЗ України № 384 від 24.05.2012.* – К., 2012. – 107 с.

44. Нестерчук, Н., Ніколенко, О., Зарічанська, Л., Захарченко, І., & Крук, І. (2020). Клінічний симптомокомплекс ВСД у студентів ЗВО. *Науковий часопис*

- Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт), (2(122): 121-124.*
45. Невойт Г.В. (2021). Варіаційна пульсометрія як метод відображення системних інформаційних енергетичних процесів та оцінки функціонального стану людського організму при загальному клінічному обстеженні пацієнтів. *Здобутки клінічної і експериментальної медицини*, (4), 135-139.
46. Пліговка В.М. (2015). Клінічні симптоми у хворих на гіпертонічну хворобу, ожиріння при коморбідному гіпотиреозі. *Ліки України*, 2(23): 80-82.
47. Попадюха Ю.А. Сучасна реабілітаційна інженерія та системи: [Монографія]. – Київ: Центр учбової літератури, 2018. – 1108 с.
48. Радченко, Г.Д., Слащева, Т.Г., Сіренко, Ю.М., Муштенко Л.О. (2015). Чинники, які впливають на контроль артеріального тиску у хворих на артеріальну гіпертензію залежно від віку. *Український кардіологічний журнал*, 5: 19-31.
49. Радченко, О., Оленіч, Л. (2018). Особливості перебігу артеріальної гіпертензії в пацієнтів із гіпотиреозом (огляд літератури та власні дослідження). *Практикуючий лікар*, (3): 5-8.
50. Рацун, М., Пешкова, О.В., Калмиков, С.А. (2015). Комплексна фізична реабілітація при гіпертонічній хворобі І стадії на санаторному етапі реабілітації. *Актуальні проблеми медико-біологічного забезпечення фізичної культури, спорту та фізичної реабілітації: матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 23 квітня 2015 року*, ХДАФК, Харків, С. 127-130.
51. Рідковець, Т.Г., Білий, В.В. (2017). Засоби фізичної реабілітації при есенціальній артеріальній гіпертензії. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фіз. культури (фізична культура і спорт)*, 11(93): 93-98.
52. Рідковець, Т.Г., Білий, В.В. (2015). Аналіз впливу термоконтрастних методів фізичної реабілітації на пацієнтів з есенціальною формою гіпертензії. *Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*, 18: 166-170.

53. Савченко, В.М. (2017). Застосування авторських та неофіційних методів фізичної терапії при хронічному обструктивному захворюванні легень. *Journal of Education, Health and Sport*, 7(6): 391-398.
54. Савченко, В.М. (2018). Сучасні апаратні засоби фізичної терапії в реабілітації хворих на хронічне обструктивне захворювання легень. *Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*, 29: 140-150.
55. Саржевський, С., Хломіцький, М. (2023). Непсихотичні розлади у хворих на артеріальну гіпертензію. *PMGP [інтернет]*, 3(4): e0304158.
56. Сіренко, Ю.М., Рековець, О.Л., Радченко, Г.Д. (2022). Артеріальна гіпертензія та стрес: С-тип артеріальної гіпертензії та резистентність до антигіпертензивної терапії. *Артеріальна гіпертензія*, 15(3-4): 18-29.
57. Соколова, Н.І. Превентивна фізична реабілітація як стратегія профілактики хронічних соматичних захворювань: [автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання та спорту: спец.: 24.00.03. – фізична реабілітація. – К.: НУФВСУ, 2005. – 40 с.
58. Соломенчук, Т.М., Прокоса, М.І., Климкович, О.Ю. (2023). Зниження ризику недосягнення контролю артеріального тиску в пацієнтів з артеріальною гіпертензією та ішемічною хворобою серця: роль кверцетину. *Патологія*, 20(1): 14-19.
59. Срібна, О.В., Сичов, О.С., Кваша, О.О., Смирнова І.П. (2017). Артеріальна гіпертензія та фібриляція/тріпотіння передсердь: асоціативність зв'язку за даними епідеміологічного дослідження. *Артеріальна гіпертензія*, 5(55): 27-31.
60. Товма, А.В., Іванько, О.Г., Скрипникова, Я.С. (2021). Алгоритм діагностики та прогнозування розвитку ремоделювання лівого шлуночка у підлітків з первинною артеріальною гіпертензією. *Міжн. журнал педіатрії, акушерства і гінекології*, 14(1): 120-121.
61. Товма, А.В., Іванько, О.Г., Пацера, М.В. (2020). Значимість генетичних досліджень у діагностиці первинної артеріальної гіпертензії у підлітків. *Актуальні питання клінічної медицини: тези за матеріалами: XIV Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених з міжнар. участю (20 листоп. 2020 р., м. Запоріжжя)*. –

Запоріжжя, 2020. – С. 237-238.

62. Федченко, А.В. Іванько, О.Г. (2016). Ефективність скринінгу артеріальної гіпертензії у студентів-підлітків, які починають навчання у медичному університеті. *Міжн. журнал педіатрії, акушерства і гінекології*, 10(1): 102-103.

63. Федченко, А.В., Пацера, М.В., Іванько, О.Г. (2016). Фізична реабілітація студентів першого курсу з артеріальною гіпертензією в умовах вищого навчального закладу. *Артеріальна гіпертензія*, 3(47): 98-99.

64. Фізична реабілітація, спортивна медицина: [підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів]. В.В. Абрамов, В.В. Клапчук, О.Б. Неханевич [та ін.]; за ред. професора В.В. Абрамова та доцента О.Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.

65. Христова, Т.Є. (2018). Комплексна фізична реабілітація жінок зрілого віку з гіпертонічною хворобою. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*, 3К(97): 595-598.

66. Христова Т.Є., Лахно О.О. Сучасні підходи до фізичного виховання старшокласників з артеріальною гіпертонією. *Наука III тисячоліття: пошуки, проблеми, перспективи розвитку: мат-ли II Міжнар. науково-практ. інтернет-конф., 25-26 квіт. 2018 р.* – Бердянськ: БДПУ, 2018. – Ч. 2. – С. 111-112.

67. Шлимкевич, І.В., Лембрик, І.С., Цицюра, О.О., Алексєєва, Ю.І., Жиляк, О.В. (2022). Артеріальна гіпертензія у дітей і підлітків: сучасний погляд на проблему (огляд літератури). Частина 1. *Запорізький медичний журнал*, 24(2): 248-253.

68. Шупер, В.О., Шупер, С.В., Рикова, Ю.О., Н.Д. Павлюкович, Н.Д., Трефаненко, І.В., Шумко, Г.І., Рева, Т.В. (2020). Дослідження прихильності до лікування хворих на артеріальну гіпертензію. *Буковинський медичний вісник*, 24,3(95): 165-172.

69. Bakris, G., & Briasoulis, A. (2017). Searching for the Optimal Blood Pressure in the Elderly. *Journal of the American College of Cardiology*, 69: 1-5.

70. Bolotin, A.E., & Ponimasov, O.E. (2020). Female Swimmers' Training Level Estimation on the Basis of Heart Rate Variability Indices Analysis. *Advances in*

Economics, Business and Management Research, 114: 629-631.

71. Buzas, R., Tautu, O. F., Dorobantu, M., Ivan, V., & Lighezan, D. (2018). Serum Uric Acid and Arterial Hypertension-Data from Sephar III Survey. *PloS one*, 13(7), e0199865.
72. Chang, Dong, & Yanxia, Li. (2022). Exercise Training as a Non-Pharmacological Therapy for Patients with Pulmonary Arterial Hypertension: Home-Based Rehabilitation Program and Training Recommendations. *Heart, Lung and Circulation*, 31(10): 1341-1348.
73. Corrao, G., Rea, F., Monzio Compagnoni, M. & et al. (2017). Protective Effects of Antihypertensive Treatment in Patients Aged 85 Years or Older. *Journal of Hypertension*, 35(7): 1432-1441.
74. Dotsenko, M., Herasymenko, L., Boev, S., & Shekhunova, I. (2022). The Role of Arterial Hypertension Anamnesis and Age in Cognitive Impairment Development in Hypertensive Patients. *Hypertension*, 3(47): 25-30.
75. Kolesnik, E., & Dziak, H. (2022). Pulse-Wave Velocity in Hypertensive Patients Depending on the Category of Cardiovascular Risk. *Hypertension*, 3(47): 90-92.
76. McGregor, G., Powell, R., Finnegan, S., Nichols, S., & Underwood, M. (2018). Exercise Rehabilitation Programmes for Pulmonary Hypertension: a Systematic Review of Intervention Components and Reporting Quality. *British Medical Journal Open Sport & Exercise Medicine*, 4: e000400.
77. Marra, A.M., Arcopinto, M., Bossone, E., Ehlken, N., Cittadini, A., & Grünig, E. (2015). Pulmonary Arterial Hypertension-Related Myopathy: an Overview of Current Data and Future Perspectives. *Nutrition, Metabolism and Cardiovascular Diseases*, 25(2): 131-139.
78. Mykhaliuk, Ye., & Horokhovskiy Ye. (2022). Effect of the Training Process of High-Class and Elite Sprint Swimmers of Both Genders on the State of the Autonomic Nervous System, Central Hemodynamics and Physical Working Capacity. *Фізична реабілітація та рекреаційно-оздоровчі технології*, 7(4): 163-170.
79. Mykhaliuk, Ye.L., Potapenko, M.S., Horokhovskiy, Ye.Yu., Hunina, L.M., & Holovashchenko, R.V. (2020). Characteristics of Autonomic Maintenance of Central

Hemodynamics and Physical Working Capacity in Highly Qualified Sprint Swimmers, *Zaporizhzhya Medical Journal*, 22(2): 245-249

80. Mykhaliuk, Ye.L., Syvolap, V.V., & Horokhovskiy, Ye.Yu. (2021). Effect of Long-Term Training on Heart Rate Variability, Central Hemodynamics and Physical Working Capacity in Female Swimmers with Different Sports Qualifications. *Zaporizhzhya Medical Journal*, 23(5): 621-627.

81. Mykhaliuk, Ye.L., Syvolap, V.V., Horokhovskiy, Ye.Yu., & Potapenko, M.S. (2021). Effect of Year-Round Training on Parameters of Heart Rate Variability, Central Hemodynamics and Physical Working Capacity in Short-Distance Swimmers. *Zaporizhzhya Medical Journal*, 23(3): 343-347.

82. Weatherald, J., Farina, S., Bruno, N., & Laveneziana, P. (2017). Cardiopulmonary Exercise Testing in Pulmonary Hypertension. *Annals of the American Thoracic Society*, 14(1): 84-92.

83. Williams, B., Mancia, G., Spiering, W., & et al. (2018). Guidelines for the Management of Arterial Hypertension. The Task Force for the Management of Arterial Hypertension of the European Society of Cardiology and the European Society of Hypertension. *Journal of Hypertension*, 36: 1953-2041.

84. Центр громадського здоров'я МОЗ України: [*Electronic resource*]. <https://phc.org.ua/>

85. Всеукраїнська асоціація кардіологів України: [*Electronic resource*]. <https://cardiohub.org.ua/vaku/>

86. World Health Statistics 2019: [*Monitoring health for the SDGs, sustainable development goals*]. 2019. 132 p.

87. International Society of Hypertension (ISH): [*Electronic resource*]. <https://ish-world.com/>

Довідка

про впровадження результатів кваліфікаційної роботи
«Формування індивідуальних програм реабілітації підлітків 16-18 років з
первинною артеріальною гіпертензією на основі ЕКГ-дослідження»

Автор – Курінний Сергій

Результати кваліфікаційної роботи магістра Курінного Сергія за темою:
«Формування індивідуальних програм реабілітації підлітків 16-18 років з
первинною артеріальною гіпертензією на основі ЕКГ-дослідження» використано
у процесі відновної терапії пацієнтів відділення Центр фізичної медичної
реабілітації КП «Дніпропетровська обласна лікарня імені І.І. Мечникова»
Дніпропетровського обласної ради.

За період з вересня 2022 року по лютий 2023 року включно автором
розроблено алгоритм для формування індивідуальних програм реабілітації
пацієнтів – підлітків 16-18 років з первинними проявами артеріальної гіпертензії
(стан передгіпертензії, лабільна форма гіпертензії та стабільна форма гіпертензії).

Отримані автором результати підтвердили ефективність індивідуальних
програм реабілітації.

Завідувач відділення
23.03.2023 року

ДОДАТОК В

Перелік наукових публікацій за темою кваліфікації роботи

Курінний Сергій

1. Курінний С.В. Визначення фізичної працездатності підлітків 16-18 років з первинною артеріальною гіпертензією, що приступають до фізичної реабілітації з дозованими фізичними навантаженнями. *Досягнення сучасної медичної та фармацевтичної науки – 2022: збірник тез доп. Всеукр. наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених, м. Запоріжжя, 4 лютого 2022 р.* – Запоріжжя: ЗДМУ, 2022. – С. 145.

<http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/16544>

2. Курінний С.В. Алгоритм формування індивідуальної програми реабілітації підлітків 16-18 років, з проявами артеріальної гіпертензії. *Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених та студентів з міжнародною участю «Актуальні питання сучасної медицини та фармації – 2023» (on-line, 25-26 травня 2023 р., м. Запоріжжя).* – Запоріжжя: ЗДМФУ, 2023. – С.